
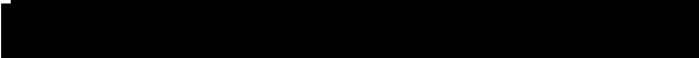

Alkotmánybíróság részére

Tárgy: Alkotmányjogi panasz iránti indítvány

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/1118-0/2015</u>	
Érkezett: <u>2015 ÁPR 27.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kezelőiroda:
Melléklet: <u>1. Mh.</u> db	<u>H</u>

Tisztelt Alkotmánybíróság!

 tartózkodási helye:
 - mellékelten csatolt meghatalmazással igazolt – jogi képviselőm útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdése, valamint a 27. § alapján

alkotmányjogi panaszt

terjesztek elő.

Álláspontom szerint az 1998. évi XIX. törvény 327. § (2) bekezdése, valamint a Debreceni Törvényszék 6.B.696/2012/111-II. számú végzése, a Debreceni Ítéltábla Bkf.III.475/2014/2. sz. végzése, a Debreceni Ítéltábla Bf.III.807/2014/3. számú végzése és Kúria Bpkf.II.35/2015/4. számú végzése sérti az ártatlanság vélelmét, a jogorvoslathoz való jogot, valamint a szabadsághoz való jogot és az Alaptörvény Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (2) és (7) bekezdésébe, valamint ugyanezen fejezet IV. cikk (3) bekezdésébe ütközik.

Kérem ezért a T. Alkotmánybíróságot, állapítsa meg, hogy az 1998. évi XIX. törvény 327. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenes és semmisítse meg ezt a jogszabályi rendelkezést.

Kérem továbbá a T. Alkotmánybíróságot, állapítsa meg, hogy a Debreceni Törvényszék 6.B.696/2012/111-II. számú végzése, a Debreceni Ítéltábla Bkf.III.475/2014/2. sz. végzése, a Debreceni Ítéltábla Bf.III.807/2014/3. számú végzése és Kúria Bpkf.II.35/2015/4. számú végzése alaptörvény-ellenes és semmisítse meg ezeket a végzéseket.

Kérem továbbá a T. Alkotmánybíróságot, hogy a 2011. évi CLI. törvény 46. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvényellenesség fennállását, és hívja fel az Országgyűlést feladatának teljesítésére.

INDOKOLÁS

I. Tényállás

A Debreceni Törvényszék a 2014. június 19. napján kihirdetett 6.B.696/2012/111. számú ítéletében 8 rb. hivatali vesztegetés elfogadása miatt nem jogerősen 10 év szabadságvesztésre ítélte [REDACTED] aki az ítélet kihirdetéséig szabadlábon védekezett.

Az ítélet meghozatalát követően a Debreceni Törvényszék 2014. június 19. napján kelt, 6.B.696/2012/111-II. számú végzése a Be. 327. § (2) bekezdése alapján [REDACTED] előzetes letartóztatását. A Törvényszék határozatában kifejtettek szerint az előzetes letartóztatás elrendelése azért vált szükségessé, mert a kiszabott szabadságvesztés tartamára figyelemmel megalapozottan feltehető a szökés vagy elrejtőzés veszélye, és azzal fokozottan számolni kell.

[REDACTED] a Debreceni Ítéltáblához előterjesztett indítványában kérte az előzetes letartóztatás megszüntetését.

A Debreceni Ítéltábla Bkf.III.475/2014/2. sz. végzésével a Törvényszék fent hivatkozott végzését helybenhagyta.

2014. október 28-án [REDACTED] védője indítványt terjesztett elő az előzetes letartóztatás megszüntetése, esetlegesen enyhébb kényszerintézkedés alkalmazása érdekében. A Debreceni Ítéltábla Bf.III.807/2014/3. számú végzésével az előzetes letartóztatás megszüntetésére irányuló indítványt elutasította. Az Ítéltábla végzése ellen [REDACTED] jogi képviselője útján fellebbezést terjesztett elő, melyben kérte a Debreceni Ítéltábla végzésének megváltoztatását és az előzetes letartóztatás megszüntetését.

A Kúria Bpkf.II.35/2015/4. számú végzésével az előzetes letartóztatás megszüntetésére irányuló indítványt elutasító végzést helybenhagyta.

II.

Alaptörvény ellenes jogszabály és bírósági határozatok

II.1. Személyes érintettség

Mivel a büntetőeljárásnak [REDACTED] a terheltje, és elrendelték az előzetes letartóztatását, az egyedi ügyben érintettsége kétséget kizáróan megállapítható.

II.2. Az Alaptörvényben biztosított jogok sérelme

Az Alaptörvény Szabadság és felelősség fejezet XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”*

A (2) bekezdés értelmében *„Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.”*

Szabadság és felelősség fejezet IV. cikk (3) bekezdése szerint pedig *„A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönten.*”

A Be. 129. § (2) bekezdés b) pontja értelmében *„A terhelt előzetes letartóztatásának szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt folytatott eljárásban, és akkor van helye, ha szökésének vagy elrejtőzésének veszélyére tekintettel vagy más okból megalapozottan feltehető, hogy az eljárási cselekményeknél a jelenléte másképp nem biztosítható”*.

Ezt egészíti ki a Be. 327. § (2) bekezdése, mely szerint abban az esetben, ha az ügydöntő határozat a kihirdetéskor nem emelkedik jogerőre, *„az előzetes letartóztatás a Be. 129. § (2) bekezdésének a), b) vagy d) pontjában meghatározott okokon kívül akkor is elrendelhető, ha az ítéletben kiszabott szabadságvesztés tartamára figyelemmel a vádlott szökésétől vagy elrejtőzésétől kell tartani.”*

A Be. 129. § (2) bekezdés b) pontja értelmében az előzetes letartóztatás elrendeléséhez nem elegendő az, hogy maga a kiszabott szabadságvesztés olyan súlyú legyen, hogy a vádlott szökésétől lehessen tartani, e szakasz szerint az előzetes letartóztatás elrendeléséhez egyéb

tények teljesülése is szükséges, erre utal ugyanis a „megalapozottan feltehető” kitétel a törvényszövegben.

Ezt az álláspontot képviseli dr. Feleky István kúriai bírósági elnök is, mikor a büntetőeljárásról szóló törvényhez fűzött magyarázatban kifejti, hogy „A „megalapozottan feltehető” kitétel itt és más oknál is kifejezi, hogy szó sem lehet pusztán fikcióról, a következtetést tényekkel megalapozni, és azokról a kényszerintézkedés alkalmazásáról szóló végzésben számot is kell adni. Az I. Bp. 141.§. 2. pontja még bizonyítékot igényelt arra vonatkozóan, hogy a terhelt előkészületeket tett a szökésre. A hatályos törvény nem ennyire „szigorú”, de „erős valószínűséget” kíván meg.”¹

A Be. 327. § (2) bekezdése úgy tűnhet, mintha az előzetes letartóztatás elrendeléséhez elegendő lenne az, hogy a kiszabott szabadságvesztés tartamára tekintettel alappal feltételezhető legyen a vádlott szökése. Ezen olvasat szerint tehát egyéb feltételnek nem kell teljesülnie, csupán elég a kiszabott büntetés súlyát figyelembe venni az előzetes letartóztatás elrendelése körében.

Valójában a Be. 327. § (2) bekezdésének ezt az értelmezését sem a Be. kommentárok, sem a kialakult joggyakorlat, sem az ezzel kapcsolatos szakirodalom, sem pedig a logikai és rendszertani értelmezés nem támasztja alá.

Ahogy azt a fent idézett dr. Feleky István is kiemeli, „A törvény eredeti miniszteri indoklása rámutatott, hogy önmagában a bűncselekmény büntetési tételének alapulvétele nem elegendő az előzetes letartóztatás elrendelésére, a bűncselekmény tárgyi súlya, illetve a szökés és elrejtőzés veszélye lehet olyan körülmény, amely a (2) bek. b) pontja szerinti letartóztatási okot megalapozhatja. Ennek ellenére az is nyilvánvaló, hogy a magasabb büntetési tétellel fenyegetett bűncselekményeknek magasabb az absztrakt társadalomra veszélyessége, ezért általában magasabb a tényleges tárgyi súlya is, tehát a büntetési tételeknek komoly jelentőségük lehet.”²

„Ennek semmiben sem mond ellent (és közel nem egyedi érdekesség) az I. Bp. igen érdekes szabályozása, mely a hatályos törvény mellett is elgondolkodtató. A vizsgálat felügyeletére és a vád elfogadhatóságának elbírálására létrehozott váditanács még halállal vagy életfogytig tartó fegyházzal büntetendő cselekmény esetén is megengedhette a terhelt szabadon hagyását, illetőleg megszüntethette a vizsgálati fogságát (149. és 160. §). Az előzetes letartóztatás (vizsgálati fogság) megszüntethető volt akkor is, ha a vádlottra ötévi szabadságvesztés büntetésnél súlyosabb büntetés kiszabása előreláthatólag nem volt várható (267. §).

A bíróság mérlegelési szabadságára, mozgásterére jelenleg még ilyen orientáló rendelkezések sincsenek. A szökés vagy elrejtőzés veszélyét – akár még a legsúlyosabb büntetési tétellel

¹ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény magyarázata Dr. Feleky István - II. kötet (Magyar Hivatalos Közlönykiadó) 506. o.

² A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény magyarázata Dr. Feleky István - II. kötet (Magyar Hivatalos Közlönykiadó) 507. o.

fenyegetett bűncselekmények esetén is – jelentős mértékben ellensúlyozhatják, és főként halmozódásuk esetén ki is olthatják bizonyos szükségképpen számba veendő körülmények (például a terhelt gondoskodására szoruló személyek léte, a terhelt egzisztenciája vagy számottevő betegsége).

Az 1998. évi XIX. törvény változást hozott a büntetőeljárás korábbi szemléletéhez képest a szökés, elrejtőzés veszélye megítélése kapcsán. Önmagában tehát nem az elrejtőzés veszélyét kell a letartóztatást megalapozó oknak tekinteni, hanem azt, ha a terhelt szabadlábon hagyása esetén az eljárási cselekményeken való részvétele megalapozottan aggályosnak tekinthető. Ezen okra alapítva abban az esetben rendelhető el a kényszerintézkedés, ha megalapozottan lehet következtetni arra, hogy másként nem biztosítható a terhelt jelenléte az eljárási cselekményeknél. Erre következtetési alapul pedig szökésének, elrejtőzésének veszélye vagy más ok szolgálhat. A bírói gyakorlat indokolt kritikájaként fogalmazható meg, hogy a szökés veszélyét a gyakorlatban sokszor mechanikusan állapítják meg bizonyos tárgyi súlyú bűncselekmények esetében.”³

Utalni kell arra, hogy a Be. eredeti (2) bekezdésében még az szerepelt, hogy amennyiben a vádlottat az első fokú bíróság szándékos bűncselekmény elkövetése miatt legalább háromévi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéli, az ügyész indítványára az előzetes letartóztatást fenn kell tartani, illetve el kell rendelni (kivételével, ha az már kitöltött előzetes letartóztatás időtartama eléri, vagy meghaladja az első fokú bíróság ítéletében kiszabott szabadságvesztést).

E rendelkezés alkotmányellenességét a 19/1999. (VI.25.) AB határozat megállapította, és kimondta, hogy nem lép hatályba (párhuzamosan azzal, hogy az azonos rendelkezést tartalmazó II. Be. 223. § (2) bekezdését megsemmisítette). Indokolásában rámutatott, hogy „az előzetes letartóztatás ügyészi indítványra történő kötelező elrendelése szemben áll az Alkotmány 55. § (2) bekezdéséből, valamint az 55. § (1) bekezdése és a 8. § (1)-(2) bekezdése összevetéséből levezethető követelményekkel. Az előzetes letartóztatás kérdésében a büntetőeljárás egész folyamatában kizárólag a bíróság dönt, ez a követelmény pedig nem kerülhető meg szabályozási technikákkal. A bírói hatáskör nem üresíthető ki, a bíróság jogai nem vonhatók el, az ügyész számára pedig olyan jogkör nem teremthető, amely őt a vádemelést megelőző eljárási szakaszban sem illeti meg.”

„Mindezeket túl is, különösen szándékos bűncselekmény és a legalább háromévi szabadságvesztés esetén – álláspontom szerint – fokozott körültekintéssel kell vizsgálni azzal, hogy önmagában nem abszolutizálható szempont a szabadságvesztés mértéke. Általános elv, hogy az előzetes fogvatartás nem lehet előre hozott büntetés, s ennek az első fokú nem jogerős ítéletet követően is érvényesülnie kell. A mérték tekintetében minden esetre irányadó szabály nem alkotható, de a bírói gyakorlat szerint, a nem jogerős ítéletben kiszabott hosszú (évtizedet meghaladó) börtönbüntetés már önmagában is megalapozhatja a

³ Belovics Ervin - Tóth Mihály: Büntető eljárásjog (HVGOrac 2013.) 163. o.

szükség, elrejtőzés veszélyét, és a vádlott előzetes letartóztatásának fenntartását (BH 2004. 403.).”⁴

„Az eljárási cselekményeken való megjelenés elmulasztására vonatkozó feltételezés alapja elsősorban a szökés és/vagy az elrejtőzés veszélye – azaz a közönséges élettapasztalatok szerinti jelentős mértékű valószínűsége – lehet. A valószínűség mértékét az eljárás adott szakaszában ismert és a bírói gyakorlat szerint a büntetés kiszabásánál az enyhítés és súlyosítás irányába ható körülmények figyelembevételével várható tényleges büntetés mértéke, továbbá a gyanúsított családi- és egyéb életviszonyai, valamint a bűncselekmény elkövetése után és az eljárás során tanúsított magatartása alapján lehet megítélni. Az anyagi büntető törvényben megállapított büntetési tétel önmagában csak egy összetevő tehát ennél a mérlegelésnél.

A lényeg nem az, hogy mi lenne a feltételezett mulasztás oka vagy indoka, hanem az, hogy a majdani mulasztásra vonatkozó feltételezésnek olyan ténytiszta alapokra kell épülnie, amelyekből a szóban lévő veszély vagy közvetlenül, vagy köztapasztalatok szerint általában érvényesülő okozati kapcsolatok szerint közvetve igazolható.”⁵

A 2012. 285 BH kimondja, hogy „Az előzetes letartóztatás okainak meglétét és e kényszerintézkedés szükségességét a bíróság nem csak olyan körülményre alapozhatja, amely a bizonyosság erejével megállapítható. Elégséges az is, ha a döntés olyan adaton (adatokon) alapul, amelyek ténytiszta más adattal alátámasztott, és ez ésszerű érvet szolgáltat arra a következtetésre, hogy e kényszerintézkedés alkalmazása a törvény céljai érdekében szükséges, célszerű [Be. 129. § (2) bek., 327. § (2) bek.]

Az ítélőtábla indokai szerint változatlanul érvényesek a korábbi, időszakos felülvizsgálat során hozott előzetes letartóztatás további fenntartásáról rendelkező végzések indokai. A kényszerintézkedés Be. 327. § (2) bekezdése szerinti okát megalapozza az I. rendű vádlottal szemben a nem jogerős ítélettel kiszabott fegyházbüntetés tartama, ÉS a korábbi börtönbüntetés végrehajtásának egyidejű elrendelése. Az ítélőtábla indokai szerint változatlanul érvényesek a korábbi, időszakos felülvizsgálat során hozott előzetes letartóztatás további fenntartásáról rendelkező végzések indokai.”

Az alapvető jogi kérdés tehát az, hogy míg vitán felül állónak kell tekinteni, miszerint a Be. 129. § (2) bekezdés b) pontja által megfogalmazott szökés, elrejtőzés veszélyének a fennállására önmagából a várható büntetés súlyából következtetni nem lehet, a Be. 327. § (2) bekezdés azon megfogalmazása, miszerint az említett 129. § (2) bekezdés b) pontján kívül akkor is elrendelhető az ügydöntő határozatot követően az előzetes letartóztatás, ha az ítéletben kiszabott szabadságvesztés tartamára figyelemmel a vádlott szökésétől vagy

⁴ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény magyarázata Dr. Feleky István - IV. kötet (Magyar Hivatalos Közlönykiadó) 528. o.

⁵ Büntetőeljárás jog - Kommentár a gyakorlat számára I. kötet (HVGOrac), Dr. Bócz Endre - VIII. fejezet 444-445. o.).

elrejtőzésétől tartatni kell, hogy tehát az ügydöntő határozatot követő előzetes letartóztatás elrendelése automatikusan csupán és kizárólag a szabadságvesztés tartamára alapozható-e?

Erre a kérdésre történeti, rendszertani és logikai értelmezés útján kell választ keresni.

Dr. Feleky István kúriai bíró úr által és más jeles szerzők által is bemutatottan már az I. Bp. sem engedte meg az automatizmust e körben, azaz a bírótól a törvény nem vonta el a valódi döntés, mérlegelés jogát e kérdésben sem.

Második csomópontként kiemelendő a már említett 19/1999 (VI. 25.) AB határozat, amely helyesen és alappal mutat rá, hogy az ügyészi indítványra történő kötelező elrendelés egyenértékű az ügyészi előzetes letartóztatásról való döntéssel. Az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy a bírói hatáskör nem üresíthető ki.

Ezekon az elveken haladva érdemes megvizsgálni a rendszertan és a logika szabályai szerint, hogy az említett elvek érvényesülnek-e.

Ad 1. a. Amennyiben elfogadnánk azt a következtetést, hogy bármilyen nem jogerős ítélet súlya automatikusan az előzetes letartóztatás elrendeléséhez kell hogy vezessen, a bíró valójában az ítélet meghozatalával egyidejűleg dönt az előzetes letartóztatásról is, hiszen ha kötelező egy bizonyos súly után az előzetes letartóztatás elrendelése, akkor ezen súlyú ítélet meghozatala logikusan az előzetes letartóztatásról való döntést is jelenti. Ez a megközelítés azonban 2 ponton is alkotmányos aggályokat vet föl, és nemzetközi jogot sért.

Egyrészt nem teszi lehetővé az előzetes letartóztatás szükségességének külön vizsgálatát, hanem egybeolvasztva a bűncselekmény megítélését és az előzetes letartóztatásról való döntést, éppen azt az elvet sérti, mely szerint az előzetes letartóztatás szükségességét külön vizsgálat alá kell vetni. Ugyanis amíg a büntetés kiszabási elvek mentén kiszabott szankció a bűncselekmény tárgyi és alanyi súlyához igazodik, azaz egy múltbéli cselekménynek a jogalkalmazói értékelése, addig az előzetes letartóztatás semmilyen formában nem hordozhat punitív, azaz büntető jellegzetességeket, annak kifejezetten eljárásjogi célszerűségeket kell szolgálnia.

Ezt úgy lehet megfogalmazni, hogy az előzetes letartóztatás elrendelése nem lehet előrehozott büntetés, egy automatizmus pedig csak így értelmezhető, mert egy automatizmus esetén eljárási célszerűségi szempontok nem kerülhetnek értékelésre.

Ad 1. b. Az is megállapítható, hogy amennyiben az ügydöntő határozatban kiszabott szabadságvesztés hossza annak súlya folytán automatikusan az előzetes letartóztatás elrendelést kell, hogy eredményezze, az adott szabadságvesztés kiszabásával a bíróság nemcsak a saját diszkrecionális jogát zárja ki, hanem az előzetes letartóztatás elrendelését felülvizsgáló másodfokú bíróság döntési kompetenciáját is kiüresíti. Hiszen amennyiben a büntetés szigora önmagában hordja az előzetes letartóztatás szükségességét, ez köti a másodfokot is, amely pedig a valós, azaz érdemi fellebbezéshez való jog kizárását jelenti. Így

sérül a fellebbezéshez való alkotmányos jog (Alaptörvény XXVIII. cikk (7)), melyet emberi jogként az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez fűzött 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikke, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke is garantál.

Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet, és alávetette magát a Strasbourgi Bíróság joghatóságának.

A Strasbourgi Bíróság egyes határozatainak nemcsak a konkrét ügyekre van kihatása. Az Alaptörvény Q cikk (2) bekezdése kimondja, hogy Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

A Bíróság joggyakorlatának figyelemmel kísérése, és az ott kimunkált elvek következetes alkalmazása azonban azért is alapvető érdek, mert ha a magyar joggyakorlat eltávolodik a strasbourgi standardoktól, Magyarországot elmarasztaló ítéletekre kell számítani.

Továbbá, az Alkotmánybíróság „az alapjogok érvényesülésének minimális mércéjeként fogadja el a nemzetközi jogvédelmi mechanizmusok által biztosított jogvédelmi szintet”.⁶

III.

A további jogorvoslat kizártsága

Mivel a Be. 3. § (4) bekezdése értelmében a Kúria határozata ellen rendes jogorvoslatnak nincs helye, Dr. Németh Norbert Barna további jogorvoslattal nem tudott élni.

Az Abtv. 27. §-val kapcsolatban hangsúlyozni kívánjuk, hogy az előzetes letartóztatás a Be. 327. § (2) bekezdése alapján történő elrendelését az indítványozó most tudja támadni, mivel az ügydöntő határozat már nem az előzetes letartóztatásról fog szólni, hanem vagy az eljárás megszüntetéséről vagy a büntetőjogi felelősség elbírálásáról, tehát vagy felmentésről vagy bűnösítő ítélet esetén szabadságvesztés vagy más büntetés kiszabásáról, intézkedés alkalmazásáról.

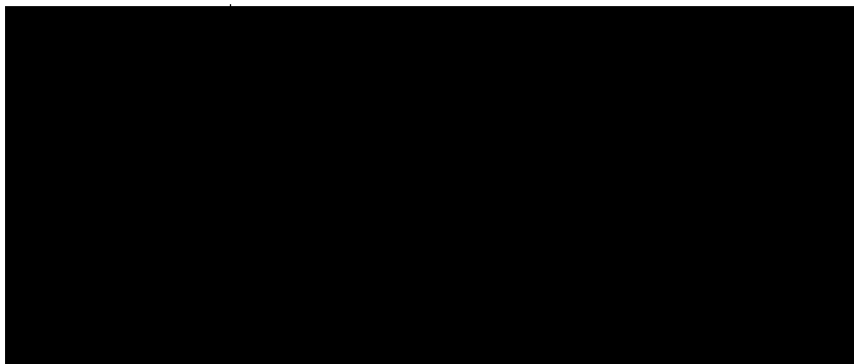
Tekintettel arra, hogy a Kúria Bpkf.II.35/2015/4. számú végzését 2015. február 23-át követően kézbesítették [redacted] részére, a 60 napos határidő megtartottnak minősül.

Kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy fogadja be az alkotmányjogi panaszt, és az indítványnak megfelelően döntsön.

⁶ Először 61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 290, 321.; megerősítette, többek között: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]

Budapest, 2015. április 23.

Tisztelettel:

Melléklet:
Kúria Bpkf.II.35/2015/4. számú végzése
Meghatalmazás

